

Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jako instrument zarządzania środowiskiem – kluczowe problemy

Maciej Jacek Nowak

*Katedra Nieruchomości, Agrobiznesu i Ekonomii Środowiska,
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, e-mail: macnowak@zut.edu.pl*

Streszczenie: W artykule określono najważniejsze problemy związane z wprowadzaniem planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Możliwe dylematy dotyczą zarówno zagadnień związanych z formułowaniem obowiązków dla poszczególnych podmiotów, jak również kwestii wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie zaproponowano możliwe warianty rozwiązań.

Słowa kluczowe: Plan zadań ochronnych – obszar Natura 2000 – ochrona przyrody – dokumenty planistyczne.

1. Wprowadzenie

Problematyka związana ze sporządzaniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 pod wieloma względami wywołuje liczne kontrowersje. Wiążą się one z brakiem precyzyjnych przepisów przewidujących poszczególne procedury oraz z brakiem utartej praktyki. W związku z powyższym zasadne jest takie opracowanie planów, aby było to możliwe z praktycznego punktu widzenia, a także, w możliwie najszerszym stopniu, było zgodne z przewidzianymi procedurami i objaśniającymi je wytycznymi. W niniejszym artykule wyodrębniono oraz scharakteryzowano najważniejsze dylematy, które przy tej okazji mogą się pojawić.

Na cele artykułu zostały przeanalizowane plany zadań ochronnych oraz projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Szczegółowej analizie poddano:

- 35 projektów planów zadań ochronnych dla województwa zachodniopomorskiego (czyli wszystkie obecnie opracowywane projekty)
- uzupełniająco - 10 planów zadań ochronnych oraz projektów planów zadań ochronnych opracowywanych dla województw: małopolskiego, lubelskiego, podlaskiego oraz dolnośląskiego.

2. Zakres planu zadań ochronnych

Dokładny zakres tego, co powinno zostać uwzględnione w planie zadań ochronnych, został wskazany w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody [1]. W doktrynie wskazuje się, że plany zadań ochronnych są aktami prawa miejscowego, a w konsekwencji organy odpowiedzialne za ich opracowanie nie mają nadmiernej swobody co do zakresu przedmiotowych rozwiązań wynikających

z planów. Każde rozwiązanie, które będzie dalej idące (niż przewidują to przepisy) musi zostać uznane za przyjęte bez podstawy prawnej i spowodować powinno skutki związane z jego wyeliminowaniem. Podobne skutki wystąpią również, gdy któryś z elementów planu zadań ochronnych wymagany w ustawie, nie zostanie w tym planie uwzględniony [2].

Plany zadań ochronnych zawierają elementy [3]:

- opisowo–identyfikacyjne;
- integrujące (otoczenie przyrodnicze obszaru Natura 2000);
- ochronno–monitorujące;
- relacyjne (sprowadzające się do oddziaływania na inne akty).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 pkt 6 ustawy o ochronie przyrody, w planie zadań ochronnych powinno znaleźć się wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru Natura 2000. W związku z powyższym, należy wskazać, że w **samej zarządzeniu dotyczącym planu zadań ochronnych, dla przejrzystości – nawet w przypadku braku stwierdzenia konieczności sporządzenia planu ochrony – należy poczynić o tym wzmiankę** (np. „Dla obszaru Natura 2000 nie przewidziano obowiązku sporządzenia planu ochrony.”). Ustawodawca przewiduje bowiem wśród obligatoryjnych elementów planu zadań ochronnych również ten element i dobrze jest się do tego odnieść. Gdy plan ochrony zostaje w planie zadań ochronnych przewidziany, to informacja o tym powinna zostać uwzględniona w samym zarządzeniu (wraz z terminem sporządzenia planu ochrony). Za niewystarczające uznać należy określanie obowiązków dotyczących planów ochrony dopiero na etapie załączników do zarządzenia ustanawiającego plan zadań ochronnych.

3. Treść zarządzenia i określenie zagrożeń

W pierwszej kolejności rozważyć należy **prawidłowe przedstawienie podstawy prawnej zarządzenia**. Polega ono na podaniu numeru Dziennika Ustaw i pozycji pierwotnego brzmienia ustawy o ochronie przyrody oraz jej wszystkich zmian. Ewentualnie można rozpocząć oznaczanie od numeru i pozycji tekstu jednolitego ustawy (z jednoznacznym wskazaniem, że oznaczenie dotyczy tekstu jednolitego) i wszystkich dokonanych od tego czasu zmian (nie w przypisie, ale w ramach samej podstawy prawnej). W doktrynie wskazuje się, że przy zarządzeniach i rozstrzygnięciach administracyjnych takie pełne oznaczenie aktów prawnych jest zgodne z zasadą przekonywania oraz zasadą pogłębiania zaufania obywateli do organów władzy publicznej. Oczywiście, zaniechanie powyższego nie spowoduje stwierdzenia nieważności (ani nawet prób podważenia) danego aktu.

Zagrożenia związane z obszarami Natura 2000 powinny uwzględniać wyłącznie kwestie przyrodnicze i odnosić się bezpośrednio do określonych gatunków i siedlisk przyrodniczych[4]. W każdym ze sformułowanych zagrożeń należy to jasno wskazywać. Zasadnym jest również opisywanie zagrożeń w sposób precyzyjny, a nie nadmiernie hasłowy, zawierający skróty myślowe. **Opis zagrożeń stanowi bowiem akt prawa miejscowego i w związku z tym jego zapisy nie mogą budzić wątpliwości, ani też nie mogą przypominać luźnych notatek.** Zagrożeniem wskazanym w planie zadań ochronnych

może być również niewystarczająca wiedza na temat określonego przedmiotu ochrony. W przypadkach, gdy tego rodzaju zagrożenie zostaje zdiagnozowane, należy je określić na pewnym poziomie szczegółowości – jakie konkretnie braki w wiedzy występują. Przy określaniu zagrożeń należy wystrzegać się również zbyt częstego powtarzania tych samych, sformułowanych ogólnie zagrożeń dotyczących poszczególnych gatunków i siedlisk. Wystrzegać należy się również sformułowań, określających jako zagrożenie tylko „drogę”, czy tylko „zabudowę mieszkaniową” (czy też inne inwestycje opisane w taki sposób) bez podania w czym konkretnie to zagrożenie będzie się przejawiać z punktu widzenia gatunków lub siedlisk.

W praktyce w części opracowanych PZO, w charakterystyce zagrożeń dla funkcjonowania siedlisk i gatunków dotyczących obszaru Natura 2000, występuje kategoryczne rozróżnienie zagrożeń na istniejące i potencjalne. W ramach wykładni przepisów można wskazać, że rozróżnienie zagrożeń w każdym przypadku na istniejące i potencjalne nie jest obligatoryjne, tym niemniej w miarę możliwości w każdym planie zadań ochronnych wskazane byłoby przeanalizowanie możliwości wyodrębnienia tych dwóch rodzajów zagrożeń.

4. Cele działań ochronnych i działania ochronne

Cele związane z zadaniami ochronnymi powinny być sformułowane – według wytycznych – jako pożądaný stan, a nie jako czynność. W praktyce bywa to jednak trudne do zrealizowania. Dlatego pamiętać trzeba, że **wyznaczone cele powinny być: proste, weryfikowalne oraz możliwe do osiągnięcia. Założyć również trzeba, że są one zaplanowane zgodnie z perspektywą czasową danego planu zadań ochronnych.** Cele nie mogą tylko odsyłać do innych aktów, zarządzeń, źródeł prawa. Nawet w przypadku, gdy powyższe akty są w nich powoływane, należy, przynajmniej w skrócie – wskazać również na czym dokładnie polegają ich poszczególne zapisy. Również na tym etapie bardzo ważne wydaje się to, aby cele były sformułowane w sposób zrozumiały dla szerszego zakresu odbiorców, a także by nie były nazbyt ogólne. Należy unikać zapisów w rodzaju „poprawa warunków przyrodniczych” - powinny być one bardziej precyzyjne. Niedopuszczalne jest również używanie sformułowań „dążenie do poprawy warunków przyrodniczych...”. W sytuacji, gdy realizacja określonych działań w momencie sporządzania planu zadań ochronnych nie jest pewna, należy zredagować to inaczej, np. „podjęcie działań mających na celu ... a w przypadku (gdy na etapie...) okażą się one w pełni niemożliwe – zrealizowanie ich w ustalonym w oparciu o przeprowadzoną analizę... zakresie”. Należy unikać formułowania jako celów zmian poszczególnych dokumentów – bardziej natomiast akcentować skutki z takich zmian wynikające. W niektórych celach działań ochronnych zawartych w opracowanych już planach zadań ochronnych, używa się w całym dokumencie sformułowań bardzo ogólnych, w rodzaju „utrzymanie struktury siedliska. Poprawa perspektywy ochrony przez kontynuację działań ochronnych”. Wydaje się, że tego typu sformułowania, bez bardziej precyzyjnych wskazówek, są zbyt ogólne, a także mogą wywoływać problemy w zakresie ich weryfikacji (mierzalności). W związku z powyższym, za zdecydowanie lepsze rozwiązanie należy uznać to, stosowane w większości analizowanych przy okazji sporządzania niniejszego artykułu planów zadań ochronnych.

Podobne uwagi odnoszą się do konkretnych działań ochronnych, wskazanych w planach zadań ochronnych. Również te działania powinny zostać sformułowane

w sposób precyzyjny, możliwy do zrealizowania. Teoretycznie przy ich opisie zaleca się zastosowanie schematu „Co-Ile-Gdzie-Kiedy-Kto-Za ile/Za co”, ale w praktyce zwłaszcza określenie ostatniej części może wydawać się problematyczne. W takim przypadku można rozważyć przynajmniej ogólne określenie ram finansowych dla wszystkich działań ochronnych. Może to być nawet określenie orientacyjne. **Trzeba mieć jednak świadomość, że jest to jeden z elementów w którym wytyczne (również wynikające z rozporządzenia) nie zawsze są możliwe do zrealizowania.**

Lokalizacja działań może (ale nie musi) być określana za pomocą numerów poszczególnych działek ewidencyjnych. Na pewno będzie to bardziej pomocne przy określaniu i doprecyzowaniu obowiązków wynikających z działań ochronnych. Możliwość taką uwzględnił GDOŚ w piśmie z 18 lipca 2013 r. (DON-WP.082.1.45.2013.jb.3).

Precyzja musi zostać zachowana również przy okazji określania adresatów obowiązków. Należy uwzględnić następujące zasady:

- z tekstu musi jasno wynikać, za realizację którego obowiązku jest odpowiedzialny dany podmiot;
- przy adresatach państwowych i samorządowych należy wskazywać **na konkretne organy, a nie urzędy**. I tak, prawidłowym adresatem obowiązków będzie wójt/ burmistrz/ prezydent miasta, a nie urząd gminy, starostwo powiatowe lub gmina;
- dla porządku należy podawać pełne nazwy poszczególnych organów, a nie ich skróty.

Kwestią dyskusyjną może być określenie obowiązków dla prywatnych właścicieli gruntów. **Po pierwsze trzeba rozróżnić tych ostatnich od zarządców gruntów i dzierżawców gruntów i konkretnie wskazać kto, za realizację których obowiązków będzie odpowiadać** (jeżeli powyższy wymóg nie zostanie zrealizowany, może to doprowadzić co najmniej do sporów np. między dzierżawcami a właścicielami). Ponadto, trzeba pamiętać również o tym, że formalnie w planie zadań ochronnych obowiązki na właścicieli konkretnych nieruchomości można nakładać na podstawie:

- zawartych z właścicielami umów;
- wiążących ich innych dokumentów (np. pakietów rolno-środowiskowych).

W planie zadań ochronnych obowiązki wynikające z powyższych aktów powinny zostać powtórzone. W pozostałym zakresie inne wskazane działania nie tworzą obowiązków w sensie prawnym. Jest to kolejna kwestia, która może budzić wątpliwości w praktyce i być różnie oceniana w postępowaniach administracyjnych i sądowo-administracyjnych. W doktrynie można co prawda znaleźć tezę, zgodnie z którą możliwe jest obciążenie obowiązkami innych właścicieli nieruchomości, **ale trudno wyobrazić sobie sytuację, kiedy właściciel miałby wykonywać te obowiązki bez żadnej rekompensaty**. Także nałożenie obowiązków może powodować wręcz obowiązek dla organu ustanawiającego plan zadań ochronnych późniejszego zawarcia z właścicielem nieruchomości umowy, której przedmiotem będzie jakaś forma odszkodowania [5]. Zagadnienie to budzi kontrowersje i trzeba liczyć się z tym, że nakładanie na właścicieli nieruchomości obowiązków bez wcześniej zawartych umów i programów może wywoływać próby kwestionowania

planów zadań ochronnych, lub co najmniej rozszczenia finansowe. **Dlatego też należy zalecić pewną wstrzemięźliwość przy okazji obciążania w planach zadań ochronnych obowiązkami konkretnych właścicieli nieruchomości.**

Przedmiotem obowiązku mają być konkretne działania ochronne, a nie zawarcie, zmiana lub wypowiedzenie jakiejś umowy. Podobnie, wskazywane w planach zadań ochronnych dokumenty, akty prawne, mogą być przywołane, ale łącznie z powtórzeniem najważniejszych dla danego zadania ich ustaleń.

Jednocześnie wskazać należy, że obowiązki i wytyczne, o których mowa powyżej powinny wynikać bezpośrednio z samego planu zadań ochronnych, a nie np. tylko z dokumentacji przygotowanej w celu sporządzenia planu. Jak już wskazano, plan zadań ochronnych jest aktem prawa miejscowego i w związku z powyższym trudno nie zawierać w nim szczegółowych i precyzyjnych nakazów i zakazów w sytuacji, gdy jest to wymagane.

Osobną kwestią wymagającą rozważenia są podmioty – adresaci działań ochronnych. W przypadku, gdy adresatami takimi są podmioty gminne, najbardziej właściwe jest wpisywanie „organów gmin”. Wyeleminuje to ewentualne spory kompetencyjne (w sytuacji, gdy do jakiegoś działania będzie zobowiązany wójt/ burmistrz/ prezydent, a do pełnej jego realizacji niezbędne będzie współdziałanie rady gminy). Precyzja sformułowania nie pozwoli w takim przypadku domniemywać, że obowiązki zostały nałożone na niewłaściwe organy. Z kolei w wybranych planach zadań ochronnych przy okazji oznaczania prywatnych właścicieli nieruchomości jako adresatów obowiązków wskazuje się dokładnie na jakiej podstawie te obowiązki mają być realizowane (np. „właściciel nieruchomości na podstawie umowy zawartej z ...”). Praktyka taka również zasługuje na uznanie. Jak wskazywano bowiem wcześniej, występuje zróżnicowanie ocen w zakresie tego, jakie obowiązki mogą być ustanawiane przez plany zadań ochronnych względem prywatnych właścicieli nieruchomości. W celu wyeliminowania ryzyka stwierdzenia nieważności dokumentu należy nakładać obowiązki jedynie w tym zakresie, który wynika z innych umów, programów, czy uchwał. W nawiązaniu do przytoczonych okoliczności, zasadne jest również wskazywanie wymienionych podstaw w działaniach ochronnych. Z drugiej strony, należy zauważyć, że w PZO występuje błędna praktyka łączenia w jednej rubryce jako podmioty odpowiedzialne za realizację działań ochronnych różnych podmiotów (np. właścicieli nieruchomości i ich zarządców).

Działania ochronne związane z obowiązkami poszczególnych organów mogą odnosić się do procesu inwestycji drogowych na różne sposoby. Z jednej strony mogą sprowadzać się one do formułowania bezpośrednich wytycznych dla zarządców dróg (które to działania muszą być zrealizowane).

5. Wskazania do dokumentów planistycznych

Wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono

obszar Natura 2000 również powinny być formułowane według pewnych zasad. Po pierwsze chodzi o samo wskazywanie aktów planistycznych. **Wskazania należy formułować nie względem ich zmian, np. uchwały zmieniającej studium, ale do nich samych. Oczywiście w ramach wskazania należy również informować o dokonywanych zmianach w dokumencie** (gdyż wskazania są dokonywane do aktualnej wersji danego aktu). Poza tym akty należy wskazywać w sposób konkretny, zindywidualizowany, a nie grupowy (np. błędne byłoby wskazanie „dla wszystkich planów miejscowych obowiązujących w ramach obszaru natura 2000”). Nie można również przekraczać zakresu aktów wymienionych w ustawie o ochronie przyrody i na tym etapie formułować wskazań do innych dokumentów, nawet merytorycznie bardzo mocno powiązanych z aktami przestrzennymi.

Przy okazji formułowania wskazań **nie można przekraczać kompetencji planistycznych i sugerować, aby w aktach planistycznych znajdowały się obowiązki, które z nich nie wynikają**. Dotyczy to np. określania dodatkowych obowiązków związanych z przeprowadzeniem ocen oddziaływania na środowisko, czy też ocen oddziaływania na obszar Natura 2000 (np. nie można wskazań formułować w taki sposób, aby w planie miejscowym lub w studium miał być – niezależnie od ustawy – ustanowiony obowiązek przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko). Nie można również postulować zawierania w studiach zakazów uchwalania planów miejscowych o określonym przeznaczeniu. Te ostatnie wytyczne można sformułować inaczej – poprzez przewidzenie ograniczeń w studiach, wiążących następnie na etapie sporządzania planów miejscowych.

Same wskazania powinny być sformułowane konkretnie i najlepiej sprowadzać je do określenia konkretnych zmian zapisów (albo zapisów odnoszących się do poszczególnych działek). Mogą one dotyczyć parametrów i wskaźników urbanistycznych, wymagań ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, określać tereny do wyłączenia spod zabudowy, linie zabudowy, wielkość powierzchni zabudowy, czy intensywność zabudowy. Nie zawsze wystarczające może się wydać samo diagnozowanie stanu ochrony środowiska (czy stanu zagospodarowania przestrzennego) w kontekście danego dokumentu. Chodzi tutaj bardziej o sformułowanie konkretnych wskazań. Z praktycznego punktu widzenia niewystarczające będą również wskazania formułowane w następujący sposób: „zapewnienie ochrony obszaru natura 2000 na terenie objętym studium/ planem miejscowym”. Będą one zbyt ogólne i mogą być interpretowane przez organy gmin na szereg różnych sposobów. Wskazania mogą zawierać również elementy pozytywne, tzn. które tereny można przeznaczać pod inwestycje, bez perspektywy negatywnego ich wpływu na chronione gatunki oraz siedliska.

W praktyce wskazuje się, że pomimo pewnych wątpliwości natury prawnej, wskazania z planu zadań ochronnych nie będą wiążące dla organów. Brak zrealizowania powyższych wytycznych może stanowić problem dla realizacji inwestycji, zwłaszcza w postępowaniach dotyczących ocen oddziaływania na środowisko. W tym celu, w wytycznych należy sprecyzować, kiedy – zgodnie z planem zadań ochronnych – mogą być dokonane zmiany w aktach planistycznych. W rachubę mogą wchodzić następujące rozwiązania:

- konieczność natychmiastowej zmiany danego aktu polityki przestrzennej;
- konieczność zmiany aktu przy najbliższej aktualizacji.

We wskazaniach można wskazać, czy i na jakim etapie występuje konieczność zmian poszczególnych zapisów w ramach planu zadań ochronnych.

Dylemat pojawia się również w sytuacji, gdy teoretycznie do planów miejscowych lub studiów można byłoby zgłaszać wskazania, ale inwestycje w oparciu o te akty są już zrealizowane. W takim przypadku racjonalnym rozwiązaniem jest uwzględnienie rzeczywistego stanu zagospodarowania przestrzennego i formułowanie wytycznych dotyczących tego stanu. W przypadku, gdy dana inwestycja jest zrealizowana, formułując wytyczne można rozważyć nawet mało w danym momencie prawdopodobne opcje związane z jej ewentualną rozbudową.

Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych w badanych opracowanych już planach zadań ochronnych w zdecydowanie szerszym zakresie stosuje się sformułowania w rodzaju „wprowadzić zapisy”, „zmienić zapisy”, „w trakcie aktualizacji studium zmienić...”, „należy zaktualizować tekst studium o...”. Biorąc pod uwagę powyższe, tym mocniej należy zaakcentować dokonania zmian w analizowanych na cele ekspertyzy planach zadań ochronnych, w których – w wielu wypadkach – wskazania nie odnoszą się w tak bezpośrednim stopniu do konkretnych aktów planistycznych.

Wskazania do zmian nie mają, jak już zasygnalizowano wcześniej, mocy wiążącej, jednakże również one stanowiąc będą źródło poważnej informacji na temat prawdopodobnych działań planistycznych ze strony organów gminy. Dotyczy to zwłaszcza możliwych ograniczeń inwestycyjnych, które w planach zadań ochronnych mogą być zasygnalizowane. Tym niemniej, pamiętać należy, że realne zmiany będą wynikały przede wszystkim z uchwalonych lub zmienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (i na nie przede wszystkim warto zwracać uwagę). Zakres wskazań do dokumentów planistycznych może również w jakimś stopniu wskazywać, na co może być zwracana uwaga przy okazji prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko.

6. Podsumowanie

Nie budzi wątpliwości, że obszary Natura 2000, obok oceny oddziaływania na środowisko należą do najważniejszych instrumentów związanych z zarządzaniem środowiskiem [6]. Wywierają w ten sposób znaczący wpływ nie tylko na środowisko ale także na rozwój lokalny [7]. Tym bardziej więc ważne i istotne wydaje się przeanalizowanie najważniejszych skutków związanych z wdrażaniem ochrony tych obszarów.

Kluczowe problemy przy opracowaniu planów zadań ochronnych sprowadzają się do:

- precyzyjności i mierzalności poszczególnych sformułowań określanych w planach;
- obowiązków, które w planach zadań ochronnych mogą być nakładane na właścicieli prywatnych nieruchomości;
- zakresu wskazań, które mogą być formułowane w planach zadań ochronnych względem aktów polityki przestrzennej (i ich realnych skutków).

Mając na uwadze kontrowersje i problemy związane z modelowym wdrażaniem we wszystkich sytuacjach w ten sam sposób poszczególnych postanowień planów zadań ochronnych zaleca się, co do zasady, stosować rekomendacje zawarte w niniejszym artykule, a w sytuacjach występowania konieczności odstępstw od nich – indywidualnej konsultacji dopuszczalnego ich zakresu.

Literatura

- [1] W. Radecki, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Difin, Warszawa 2012, s. 205 – 206
- [2] K. Gruszecki *Komentarz do art. 28 ustawy o ochronie przyrody*, System Informacji Prawnej LEX
- [3] A. Habuda, *Obszary Natura 2000 w prawie polskim*, Difin, Warszawa 2013, s. 100 – 101
- [4] Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2012, s. 30
- [5] A. Habuda, *Obszary Natura 2000 w prawie polskim*, Difin, Warszawa 2013, s. 104
- [6] P. Mickiewicz, M. Kięsznia, M. Nowak, S. Gawłowski, *Ocena oddziaływania na środowisko a zarządzanie rozwojem lokalnym i regionalnym*, Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania, Łódź 2011, s. 35
- [7] P. Mickiewicz, T. Skotarczak, A. Kiepas – Kokot, *Wybrane problemy zarządzania środowiskiem w rozwoju lokalnym i regionalnym*, Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania, Łódź – Warszawa 2010, s. 11 – 18.

The plans of the protection tasks for the Natura 2000 areas as an instrument for environmental management - the key issues

Maciej Jacek Nowak

Department of Real Estate, Agribusiness and Environmental Economics West Pomeranian University of Technology in Szczecin macnowak@zut.edu.pl

Abstract: The article identifies key issues related to the implementation of the plans of protection tasks for the Natura 2000 area. Possible dilemmas concern both issues related to the formulation of the responsibilities for different subjects, as well as issues indicating local development plans and studies of conditions and directions of spatial development. Simultaneously, possible alternative solutions have been suggested.

Keywords: The plan of the protection tasks – Natura 2000 area – nature protection – planning and design documents.